

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

موضوعات مورد بررسی در بیست و سومین

جلسه شورای نگهبان در سال ۱۳۹۰

بمراه

لیحجه آیین دادرسی کیفری

مواو (۸۰) امل (۱۰۷)

گزارش: ۹۰۰۱۸

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تدلیخ انشاء: ۱۳۹۰/۰۶/۲۹

شناسنامه گزارش

موضوع:

گزارش کارشناسی

موضوعات مورد بررسی در بیست و سومین

جلسه شورای نگهبان در سال ۱۳۹۰

بهمراه لایحه آیین دادرسی کیفری

مواد (۸۰) الی (۱۰۷)

تهیه کننده: مرکز تحقیقات شورای نگهبان

ناظر علمی: معاون پژوهشی

شماره گزارش: ۹۰۰۰۱۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۰/۰۶/۲۹

فهرست مطالب

- ۱- لایحه آیین دادرسی کیفری (مواد ۸۰ الی ۱۰۷) ۲
- ۲- لایحه امور گمرکی ۴
- ۴- طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ ..... ۲۴

۱- لایحه آیین دادرسی کیفری (مواد ۸۰ الی ۱۰۷)

مواد (۸۰)، (۸۱) و (۸۲)

در مواد مزبور که از جرایم تعزیری درجه شش، هفت و هشت نام برده شده، با توجه به اینکه در حال حاضر، چنین تقسیم‌بندی در قوانین کیفری وجود ندارد، و تقسیم‌بندی مزبور در لایحه مجازات اسلامی آمده و آن لایحه هنوز به تصویب نهایی نرسیده است، لذا در صورتی که لایحه دادرسی کیفری قبل از لایحه مجازات اسلامی به تصویب نهایی برسد، در خصوص تقسیم‌بندی مزبور با اشکال استناد قانونی مواجه خواهیم بود. لذا این مواد از این حیث قابل ابهام است.

ماده (۸۹)

میان این ماده و ماده ۷۷ تعارض وجود دارد. مشخص نیست اصالت و حق اولیه برای آغاز تحقیقات برعهده کیست؛ دادستان یا بازپرس. ضمناً این ابهام وجود دارد که آیا بازپرس تنها عامل دادستان است و تا به او ارجاع نشود نمی‌تواند آغاز به رسیدگی نماید، یا اینکه خود نوعی اصالت دارد امری که در ماده ۷۷ به بازپرس داده‌است. در این مورد باید مشخص شود که اصالت با کیست؟ و آیا اصل بر این است که دادستان حق تعقیب و ارجاع دارد یا اینکه بازپرس خود نوعی اصالت دارد؟

ماده (۹۶)

الف - در خصوص بند(الف) از آن جهت که برای جبران خسارت و اعاده حیثیت آن بخش از متهمانی که بعداً از جرم اتهامی برائت کسب می‌کنند، شیوه‌ای مقرر نکرده

است، مغایر اصل ۲۲ قانون اساسی است.

ب - اطلاق بند(الف) ماده(۹۶)، از آنجا که مجوز انتشار تصاویر یا سایر مشخصات مربوط به متهمین جرایم حدی از جمله زنانی محصنه یا لواط ... را می‌دهد، شائبه مغایرت با موازین شرع و اصل ۴ قانون اساسی را دارد.

ج - بند(الف) ماده(۹۶) از حیث اشاره به «جرایم تعزیری درجه چهار و بالاتر»، با توجه به اینکه درجه‌بندی مزبور در لایحه مجازات اسلامی آمده، و آن لایحه هنوز به تصویب نرسیده است، واجد اشکال می‌باشد.

ماده(۹۷)

اطلاق عبارت «برخی از اقدامات احتیاطی» از این حیث که مشخص نیست شامل چه مواردی می‌شود، و آیا شامل بازداشت افراد تهدید کننده نیز می‌گردد؟ و نیز آیا می‌توان برخلاف رضایت افراد تهدیدشده، برای حمایت از آنها آزادیشان را محدود نمود واجد ابهام است؟

ماده(۹۸)

با توجه به اینکه بر اساس اصل ۱۵۶ قانون اساسی، کشف جرم و تعقیب آن از وظایف حصری قوه قضاییه است، لذا ارجاع امر تحقیق و کشف جرم از سوی بازپرس به ضابطان دادگستری، مغایر اصل مزبور می‌باشد.

ماده(۱۰۴)

ماده مزبور از حیث اشاره به «جرایم تعزیری درجه چهار، پنج، شش، هفت و

هشت»، از این جهت که درجه‌بندی مزبور در لایحه مجازات اسلامی آمده و آن لایحه هنوز به تصویب نرسیده است، واجد اشکال است.

ماده (۱۰۷)

با توجه به اینکه در این ماده برای متهم امکان تأمین ضرر و زیان و طرح دریافت خسارت احتمالی پیش‌بینی نشده و در نتیجه نمی‌تواند از ایراد خسارت‌های احتمالی وارده از سوی شاکی جلوگیری کرده و تقاضای صدور قرار تأمین خواسته دهد، لذا مغایر بند ۱۴ اصل ۳ قانون اساسی می‌باشد که بیان می‌کند دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است، همه امکانات خود را برای تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون به کار برد.

۲- لایحه امور گمرکی

الف - مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

در طول سی سال اخیر حجم تجارت جهانی به شش برابر افزایش یافته است و وزن کالاهای مورد مبادله جهانی به هفت میلیارد تن و تعداد جهانگردان نیز بالغ بر دو میلیارد نفر بوده است. بدیهی است روش‌های سنتی کنترل، قادر به جوابگویی نبوده و در اغلب گمرکات دنیا از تجهیزات پیشرفته، شیوه‌های انتخاب خطر، بازرسی‌های اتفاقی، کنترل‌های اسنادی به جای معاینه‌های فیزیکی استفاده می‌شود که این موارد در قوانین جاری لحاظ نشده است. از اواسط دهه نود میلادی، تجارت الکترونیک و بدون کاغذ، مرسوم و رشد فزاینده‌ای یافته است. در حال حاضر در اغلب گمرکات پیشرفته، ارائه

مانیفست، اظهار کالا، پرداخت وجوه گمرکی، تعیین موجودی، تبادل اطلاعات بین سازمان‌های همجوار و غیره به طرق پیام‌های الکترونیکی انجام می‌شود که مستلزم داشتن قوانین متناسب و دارای مجوز برای به‌کارگیری این شیوه از تجارت می‌باشد. بر این اساس دولت لایحه امور گمرکی را ابتدا در سال ۱۳۸۳ و سپس در سال ۱۳۸۸ لایحه مذکور را به صورت خلاصه‌تر به مجلس ارائه کرد.

ب - قوانین و مقررات مرتبط

- ۱- قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۰-
- ۲- قانون آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱-
- ۳- قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا - مصوب ۱۳۷۳-
- ۴- قانون حمل و نقل و عبور کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۴-
- ۵- قانون مقررات صادرات و واردات - مصوب ۱۳۷۲-
- ۶- قانون مجازات مرتکبین قاچاق - مصوب ۱۳۱۲ که در سالهای ۱۳۵۳ و ۱۳۷۳ اصلاح گردیده است.
- ۷- قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز - مصوب ۱۳۷۴

ج - اظهار نظر کارشناسی

ماده (۱)

با توجه به اینکه ظاهراً در انتشار مجموعه تعاریف و مفاهیم اصطلاحات گمرکی

توسط شورای همکاری گمرکی، ترتیبات و تشریفات مندرج در اصل ۷۷ قانون اساسی رعایت نمی‌شود و در ماده (۱) بدان تصریح نشده است، لذا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده (۲)

- عدم تعیین ماهیت حقوقی سازمان گمرک (به صورت مؤسسه دولتی، مؤسسه عمومی غیردولتی، شرکت دولتی یا هر نوع دیگر) محل ابهام و چون موجب برداشت‌ها و تفاسیر مختلف و سردرگمی مسؤولان و مجریان قانون می‌شود با بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی (ایجاد نظام اداری صحیح) مغایر است.

- تصویب تشکیلات گمرک و واحدهای اجرایی مندرج در ماده (۲) با توجه به صلاحیت‌های رییس‌جمهور در تصدی مسؤولیت امور اداری و استخدامی کشور مغایر اصل ۱۲۶ قانون اساسی است.

- با توجه به مسئولیت رئیس‌جمهور در تصدی امور اداری و ضرورت اشراف رئیس‌جمهور بر مسائل و موضوعات مذکور، دادن صلاحیت به گمرک در خصوص تعیین سطوح واحدهای اجرایی مورد نیاز بدون رعایت ضوابط و تقسیمات کشوری و ماده (۳۰) قانون مدیریت خدمات کشوری مغایر اصل (۱۲۶) قانون اساسی است.

ماده (۴)

۱- اطلاق عبارت «ارجاع به داوری» مندرج در بند (الف) ماده (۴) بدون رعایت ترتیبات موضوع اصل ۱۳۹ قانون اساسی مغایر اصل مذکور است.

۲- مقامات موضوع بند (د) ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مربوط به

استانداران و سفرا می‌باشد و چون گمرک زیر نظر وزیر امور اقتصادی و دارایی انجام وظیفه می‌کند (بند الف) ماده ۴)، لذا رییس گمرک علی‌الاصول معاون وزیر محسوب می‌شود و همطرازی وی با استانداران و سفرا با اصل انسجام و هم‌سنخی مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و اشخاص هم‌تراز آنان منطبق نیست و از این جهت مغایر بند (۹) اصل (۳) قانون اساسی است. لازم به ذکر است رییس‌جمهور و هیأت وزیران در تعیین استانداران و سفرا، به دلیل جایگاه شغلی آنان و اهمیت مسؤولیت آنها در عرصه داخلی و بین‌المللی به شرح زیر ایفای نقش می‌کنند:

الف - اصل ۱۲۸ قانون اساسی: سفیران به پیشنهاد وزیر امور خارجه و تصویب رییس‌جمهور تعیین می‌شوند. رییس‌جمهور استوارنامه سفیران را امضاء می‌کند و استوارنامه سفیران کشورهای دیگر را می‌پذیرد.

ب - بر اساس بند (۳) ماده واحده قانون راجع به حذف عبارت «فرمان همایونی» در قوانین و مقررات مربوط به انتصاب افراد به بعضی از مقامات کشور - مصوب ۱۳۶۰- استانداران با پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت دولت تعیین می‌شوند.

۳- بند «پ» ماده (۴) به دلیل ایجاد امتیاز برای کارکنان گمرک بدون دلیل موجه و اینکه دلیل مذکور در مورد سایر کارکنان دولت از قبیل کارمندان وزارت نفت، سازمان امور مالیاتی و کارمندان بانکها نیز مصداق و عینیت دارد، لذا این بند تبعیض ناروا بوده و از این حیث مغایر بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی است.

۴- قسمت اخیر بند «پ» ماده ۴ به دلیل اطلاق آن و امکان سلب اختیار صلاحیت مسؤلان دیگر دستگاههای اجرایی در موافقت با جابجایی نیروهای انسانی به گمرک

محل تأمل و ابهام است و باید عبارت «با رعایت قوانین و مقررات مربوط» ذکر شود.

تبصره (۳) ماده (۵)

عدم تعیین ضابطه جهت اخذ هزینه خدمات و تعیین آن به طور علی‌الاطلاق به دولت مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده (۷)

با توجه به اینکه ماده مذکور به گمرک اجازه می‌دهد که کالای موجود در گمرک را بابت وصول وجوه متعلقه و سایر بدهی‌های قطعی صاحب کالا به عنوان وثیقه نگه دارد، در صورتی که ارزش کالای مورد وثیقه شده بیش از میزان وجوه متعلقه و بدهی باشد، خلاف موازین شرع و قانون اساسی است.

ماده (۱۷)

– با توجه به اینکه ضوابط حاکم بر سازمان تجارت جهانی بر اساس اصل (۷۷) قانون اساسی تاکنون به تأیید و تصویب شورای نگهبان نرسیده است، لذا درج عبارت «بر اساس ضوابط سازمان تجارت جهانی» که متضمن تأیید این ضوابط است، بدون طی تشریفات قانونی مغایر اصل (۷۷) قانون اساسی است. همچنین، چون ضوابط مذکور ممکن است متضمن مفاهیم و مفادی باشد که ممکن است شبهه مغایرت با موازین شرعی داشته باشد، لذا تأیید این ضوابط بدون طی مراحل قانونی مندرج در اصول ۷۲، ۹۴ و ۹۶ قانون اساسی، مغایر اصول مذکور است.

– تعیین قواعد مبداء توسط آیین‌نامه در صورتی که متضمن امور تقنینی باشد، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۱۸)

تبصره (۱) ماده که مسئولیت را محدود به مندرجات بارنامه‌های مربوطه کرده است، به نظر واجد اشکال می‌باشد.

ماده (۲۲)

با توجه به اینکه بر اساس ماده مشخص نیست که آیا شرکت حمل و نقل (اصلی) مسئولیت تضامنی دارد یا خیر؟ واجد اشکال و ابهام است.

تبصره (۱) ماده (۲۵)

واژه «سیف» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۲۹)

- صدر ماده که اعلام کرده، مدت مجاز توقف کالا از طرف گمرک ایران تعیین می‌شود، در صورتی که گمرک بالاتر از سقف مقرر در ماده (۲۴) تعیین نماید، اطلاقش مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

- آخر ماده که مقرر می‌دارد: «... ابطال می‌شود»، مفهوم این ابطال مبهم است و مشخص نیست که آیا منظور این است که به صاحب کالا بازگردانده شود یا اینکه در اختیار خود گمرک باقی می‌ماند؟

تبصره (۱) ماده (۳۰)

حکم به مسئولیت پرداخت حقوق ورودی بر ذمه صاحب کالا، با عنایت به عدم تکمیل تشریفات گمرکی، عدم ورود قطعی و نهایی کالا و عدم سود و حتی ضرر صاحب کالا بابت از بین رفتن مال وارداتی، مغایر اصول قانون اساسی از جمله اصل (۴۰) و بند

(۵) اصل (۴۳) است.

ماده (۳۲)

با توجه به اینکه مقررات گمرکی متضمن قواعد آمره موجد حق و تکلیف برای عموم مردم است و این امر ماهیت تقنینی دارد، لذا احاله تعیین مقررات مربوط به چگونگی انجام تشریفات گمرکی و نظارت‌های مربوط به آیین نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

ماده (۳۵)

با توجه به اینکه عبارت «مرجع قضایی محل» انصراف به دادگاه عمومی دارد و از سوی دیگر بر اساس اصل (۱۷۳) قانون اساسی رسیدگی به شکایات و اعتراض‌های مردم نسبت به واحدهای دولتی در صلاحیت دیوان عدالت اداری است، لذا حکم ماده مذکور که صلاحیت رسیدگی به اعتراض را به دادگاه عمومی محل داده است، مغایر اصل (۱۷۳) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۳۸)

با توجه به تقنینی بودن تشریفات گمرکی و لزوم تعیین آن توسط مقنن به دلیل داشتن قواعد آمره موجد حق و تکلیف برای اشخاص، واگذاری تعیین تشریفات گمرکی کشتی، هواپیما و ناوگان ریلی به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره (۱) ماده (۳۹)

به موجب قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۰ - انجام تشریفات گمرکی اعم از قطعی

و غیر قطعی جز در مواردی که در آیین نامه گمرکی تعیین می‌شود منوط به تسلیم اظهار نامه به گمرک می‌باشد. طرز تنظیم و تسلیم اظهارنامه و پیوست‌های آن و ترتیب ممیزی و بازبینی کالا در آیین نامه گمرکی تعیین می‌شود. بر اساس ماده (۱۳۲) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱ - چگونگی تنظیم اظهارنامه و اسنادی که باید ضمیمه آن باشد و جریان اظهارنامه و طرز معاینه و ارزیابی همان است که در فصول یک و دو (مواد ۹۳ تا ۱۲۱) این قسمت مقرر است. لذا با عنایت به سابقه تقنینی موضوع مذکور و لزوم تعیین احکام مربوط توسط مقنن به دلیل قواعد آمره آن، واگذاری تعیین آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

ماده (۴۲)

ایجاد استثناء جهت ترخیص کالا از گمرک بدون انجام تشریفات قانونی و پرداخت حقوق دولتی قبل از ترخیص بدون ارائه هرگونه ضابطه مشخص و تفویض اختیار مطلق به گمرک بدون ضابطه از حیث عدم تعیین مصادیق و یا شرایط اجرای آن مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی و از جهت مفاسد محتمل و آثار سوء احتمالی مغایر بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی است. همچنین در خصوص مرجع تعهد در مورد کالای غیر دولتی با ابهام مواجه است.

ماده (۴۵)

- قسمت اخیر تبصره (۱) ماده که به گمرک اختیار تشخیص ناهق بودن مقررات یا دستورهای دولتی در جلوگیری از ترخیص کالا را داده است، از این لحاظ که تشخیص

حق و ناحق بودن از امور قضایی است نه اجرایی و مقام اداری نمی‌تواند به جای مقام قضایی بنشیند، واجد ابهام و اشکال است.

- همچنین خود عبارت «ناحق» دارای ابهام مفهومی و مصداقی است و منظور از آن مشخص نیست.

تبصره ماده (۵۰)

- شرایط مربوط به ورود موقت در مواد (۱۳۳) تا (۱۵۰) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱- توسط مقنن تبیین و تعیین شده است، لذا به دلیل ماهیت تقنینی آن و واگذاری آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

- عبارت «سایر شرایط» دارای ابهام است و مشخص نیست که منظور کدام شرایط است.

تبصره (۲) ماده (۵۱)

ورود موقت برای پردازش اگرچه یک رویه جدید گمرکی محسوب می‌شود ولی شرایط مربوط به اجرای آن به دلیل ماهیت تقنینی و آمره بودن قواعد آن باید توسط مقنن مورد حکم قرار گیرد، لذا واگذاری آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۵۲)

شرایط مربوط به مرجوعی در مواد (۱۵۲) تا (۱۷۱) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱- توسط مقنن ذکر شده است، لذا واگذاری آن به آیین نامه

مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۵۳)

موضوع عبور خارجی کالا و شرایط و تشریفات آن در مواد (۱۷۹) تا (۱۹۸) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱- توسط مقنن تبیین و تعیین شده است، لذا به دلیل ماهیت تقنینی آن واگذاری تعیین آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۵۶)

تبصره ماده که احراز عدم سوء نیت را به گمرک داده است، با توجه به اینکه این تشخیص مستلزم رسیدگی قضایی است، واجد اشکال و ابهام است و نیز از آنجا که چنین واگذاری باعث سوء استفاده مقامات گمرکی می شود، با بند (۱۰) اصل ۳ قانون اساسی مغایر است.

تبصره (۱) ماده (۵۷)

عدم تعیین مصادیق عذر موجه و معلوم نکردن ضوابط آن و واگذاری تعیین آن به مرجعی غیر از قوه مقننه (گمرک) مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۵۹)

موضوع عبور داخلی در مواد (۱۲۲) تا (۱۳۰) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱- توسط مقنن تبیین و تعیین شده است، لذا به دلیل ماهیت تقنینی آن واگذاری آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره (۱) ماده (۶۰)

عبور داخلی اداری اعمال حق و اختیار گمرک می‌باشد که موجب ایجاد هزینه‌هایی می‌شود که صدر تبصره بر عهده گمرک قرار داده است اما انتهای تبصره بیمه حمل و نقل را الزام کرده و هزینه آن را به عهده صاحب کالا نهاده است که تحمیل هزینه اضافی به صاحب کالا می‌باشد و مصداق اضرار به غیر و در نتیجه مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی می‌باشد.

تبصره ماده (۶۲)

- تفویض تعیین موارد خاص به هیات وزیران به دلیل ماهیت تقنینی آن مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

- واگذاری تعیین موارد خاص در آیین نامه مصوب هیأت وزیران به دلیل ماهیت تقنینی آن و عدم تعیین ضابطه برای آن مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۶۴) و تبصره ماده (۷۱)

با توجه به اینکه صدور قطعی و موقت رویه گمرکی است که متضمن قواعد آمره موجد حق و تکلیف برای عموم مردم است، لذا ماهیت تقنینی دارد و واگذاری تعیین شرایط، تشریفات اظهار و ارزیابی، اسناد لازم و تضمین به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره (۲) ماده (۷۶)

- عدم تعیین ضابطه برای میزان معافیت کالای شخصی همراه مسافر مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است زیرا که موارد معافیت از مالیات باید بر اساس اصل ۵۱ قانون اساسی

به موجب قانون تعیین شود.

- با توجه به ماهیت تقنینی موضوع و لزوم تعیین تکلیف توسط خود مقنن، لذا واگذاری تعیین شرایط، تشریفات اظهار و ارزیابی به آیین نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

ماده (۷۷)

با توجه به اینکه مصادیق اشیای قابل ورود به قلمرو گمرکی به تفصیل و منجزاً توسط مقنن تعیین شده است، لذا واگذاری تعیین سایر موارد به آیین نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره (۲) ماده (۷۹)

مقررات مربوط به شرایط پیک سیاسی و بسته‌های پست سیاسی به تفصیل در مواد (۳۲۹) تا (۳۴۲) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱- مورد حکم مقنن قرار گرفته است، لذا تعیین آن توسط آیین نامه مصوب هیأت وزیران، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

بند (الف) ماده (۸۱)

واژه «کارت پستال» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

ماده (۸۳)

استفاده از حروف انگلیسی بدون ذکر معادل فارسی آن مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است و واژه «فرم» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن (برگه) مغایر اصل (۱۵)

قانون اساسی است.

ماده (۸۴)

۱- واگذاری وظایف گمرک به درخواست شرکت پست، به شرکت مذکور، با توجه به اینکه این وظایف توسط مقنن تعیین و احصاء شده است، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

۲- با توجه به اینکه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران رویه خصوصی سازی را طی می‌کند و بر اساس قانون تشکیل سازمان پست جمهوری اسلامی - مصوب ۱۳۹۰- سازمان پست جمهوری اسلامی ایران تشکیل شده است، عبارت « پست جمهوری اسلامی ایران » واجد ابهام است و معلوم نیست که کدام یک از این دو شخص حقوقی مدنظر قانونگذار است. اگر منظور، شخص حقوقی دولتی باشد، واگذاری وظایف یک نهاد دولتی که توسط مقنن معین شده است به دستگاه دولتی دیگر مغایر اصل (۱۳۳) قانون اساسی (تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون تعیین می‌کند) است.

۳- تبصره (۲) ماده با توجه به اینکه شرکت پست در مسیر خصوصی سازی قرار گرفته است، لذا الزام آن به تأمین تمامی امکانات اداری برای استقرار گمرک واجد اشکال است و دارای تالی فاسد نیز می‌باشد.

ماده (۸۷) و ماده (۸۶) و تبصره آن

واژه «فرم» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن (برگه) مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

ماده (۸۹)

با توجه به اینکه شرکت پست در سیر مراحل خصوصی سازی قرار گرفته است، لذا

الزام مقنن به یک شرکت غیر دولتی در خصوص قرار دادن فضای مناسب به گمرک جهت نگهداری کالای متروکه مغایر اصل (۴۶) قانون اساسی (هرکس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است و هیچ کس نمی‌تواند به عنوان مالکیت نسبت به کسب و کار خود امکان کسب و کار را از دیگری سلب کند) است.

ماده (۹۱)

واریز وجوه دریافتی به حساب گمرک و عدم تصریح به خزانه مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی است.

تبصره ماده (۹۲)

موضوع فروشگاه‌های آزاد در مواد (۳۶۵) تا (۳۷۵) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱ - توسط مقنن تبیین شده است، لذا واگذاری تعیین آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره (۲) ماده (۹۷)

تبصره (۲) ماده از این لحاظ که مقام «احراز سوء نیت» را مشخص نکرده است، واجد ابهام و اشکال می‌باشد.

تبصره ماده (۹۸)

موضوع رویه انتقالی در مواد (۱۹۹) تا (۲۰۵) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱ - مورد حکم قانونگذار قرار گرفته است، لذا به دلیل ماهیت تقنینی آن و اینکه در تبصره مذکور، این موضوع به آیین نامه مصوب هیأت وزیران واگذار شده است، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده(۹۹)

موضوع رویه کران بری (کابوتاژ) در مواد (۲۳۴) تا (۲۶۱) قانون آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۱ - ذکر شده است، لذا به دلیل ماهیت تقنینی آن و واگذاری تعیین آن به آیین نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.

تبصره (۲) ماده (۱۰۳)، ماده (۱۰۷)، تبصره ماده (۱۰۷)، ماده (۱۰۸)، ماده (۱۰۹)،

ماده (۱۱۰) و ماده (۱۴۳)

تعیین مجازات جریمه نقدی توسط یک مقام قوه مجریه، مغایر اصل ۳۶ قانون اساسی است.

ماده(۱۰۵)

با توجه به اینکه عبارت «دادگاه صالحه» انصراف به دادگاه دادگستری دارد و با عنایت به صلاحیت دیوان عدالت اداری مندرج در اصل (۱۷۳) قانون اساسی مبنی بر رسیدگی به تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی، لذا تعیین دادگاه دادگستری برای رسیدگی به اعتراضات صاحب کالا مغایر اصل یاد شده می باشد.

ماده(۱۱۴)

ضابطه‌ای برای ابطال موقت و ابطال دائم معین نشده است، لذا محل ابهام است و معلوم نیست در چه مواردی باید کارت بازرگانی به طور موقت ابطال شود و در چه مواردی به صورت دائم؟ لذا به دلیل عدم تعیین ضابطه و واگذاری آن به یک مرجع

اداری مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

جزء (۳) بند (ب) ماده (۱۱۹)

از این جهت که قوانین مزبور در این جزء به چه نحو اعمال می‌شود و در صورت اختلاف بین وزارت امور خارجه و گمرک ایران تکلیف چیست و چگونه عمل می‌شود؛ لذا این جزء ابهام دارد.

بند (ض) ماده (۱۱۹)

حکم مذکور در این بند از آن جهت که «کنوانسیون مربوطه» در این بند معین نشده است و از این جهت که مشخص نیست که کنوانسیون مذکور، کدام کنوانسیون است و آیا دولت ایران به آن پیوسته است یا خیر ابهام دارد و در صورتی که دولت ایران به آن نپیوسته باشد مغایر اصل (۷۷) قانون اساسی است.

بند (پ) ماده (۱۱۹)

واژه «رادار» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن «ردیاب» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

ماده (۱۲۱)

واژه «مونتاز» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

تبصره (۱) بند (چ) ماده (۱۲۲)

واژه «بیوتروریزم» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن «دهشت افکنی زیستی» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

بند (الف) ماده (۱۲۲)

قید «و به موجب» که پس از عبارت «شرع مقدس اسلام» و قبل از واژه «قانون»

آمده است، از آن جهت که ممکن است ماهیت تعریفی و توصیفی داشته باشد و مفهوم عبارت را چنین افاده کند که موارد مغایر موازین شرع به موجب قانون تعیین می‌گردد خلاف اصل (۴) قانون اساسی می‌باشد، چرا که محتمل است در موارد متعددی کالاهای خلاف موازین شرع در قانون شناسایی نشده باشد.

ماده ۱۲۳

از آنجا که قید «مغایرت موازین شرع» در هیچ یک از بندهای ماده مذکور پیش بینی نشده است و مآلاً منجر خواهد شد که ورود موقت کالاهای خلاف شرع به رسمیت شناخته شود، مغایر اصل (۴) و بند (۱) اصل (۳) قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۱۲۶)

۱- اطلاق بند (ب) مذکور شامل نفایس منحصر به فرد می‌گردد ، لذا با اصل (۸۳) قانون اساسی مغایرت دارد.

۲- همچنین عبارت «به تشخیص سازمان میراث فرهنگی» در بند مزبور واجد ابهام است که آیا ممنوعیت به تشخیص سازمان مذکور است یا تعیین شی عتیقه؟

۳- بند (ت) ماده از آنجا که در بند (الف) مورد اشاره قرار گرفته است، زائد است.

۴- واژه «ژنتیک» در بند (پ) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن «وراثتی» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

ماده (۱۲۸)

واژه «فرم» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن «برگه» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده (۱۲۸)

شرایط و ضوابط انتخاب و نحوه فعالیت و سایر امور مرتبط با کارگزاران گمرکی قبلاً در فصل چهارم قانون آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱- (مواد ۳۷۶ تا ۳۸۷) توسط مقنن به دلیل ماهیت تقنینی آن به تفصیل معین شده بود، در حالی که در مصوبه مجلس شرایط و ضوابط انتخاب و نحوه فعالیت و سایر امور مرتبط به آیین‌نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران احاله شده است که مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۲۹)

۱- عدم تعیین ضابطه برای تعلیق یا ابطال دایم و احاله آن به کمیسیون مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۲- کمیسیون موضوع این ماده وظیفه رسیدگی به تخلفات را دارد که این امر دارای شأن حاکمیتی است؛ درحالی‌که نیمی از اعضای آن از بخش خصوصی می‌باشند. اولاً امکان رأی‌گیری به دلیل زوج بودن تعداد اعضا ممکن نیست و ثانیاً تعداد اعضای غیردولتی برابر با تعداد اعضای دولتی است که این امر امکان تصمیم‌گیری از سوی اعضای دولتی را سلب می‌نماید که دخالت در امر اجرا تلقی شده فلذا مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۱۳۱)

واژه «فاکتور» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن «برگ خرید، صورت‌حساب» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

تبصره ماده(۱۳۱)

با عنایت به اینکه تعیین نحوه و ضوابط فعالیت و مسئولیت‌های شرکت‌های حمل سریع ماهیت تقنینی دارد، لذا تعیین آن توسط هیأت وزیران مغایر اصل(۸۵) قانون اساسی است.

مواد (۱۴۰) و (۱۴۲)

با عنایت به اینکه پرداخت جریمه دیرکرد مبنای شرعی ندارد، لذا تأدیه آن مغایر اصل (۴) قانون اساسی می‌باشد.

تبصره (۵) ماده (۱۴۴) و تبصره (۲) ماده (۱۴۶)

پرداخت معادل نیم‌درصد یا یک‌درصد مبلغ مورد اختلاف جهت طرح اختلاف در کمیسیون به عنوان حق رسیدگی و منظور شدن این مبلغ به عنوان درآمد قطعی دولت در صورت تأیید نظر گمرک، موجب تضییق و محدودیت در دادخواهی و مانعی برای تظلم‌خواهی و احقاق حق محسوب می‌شود، لذا مغایر اصل ۳۴ و بند(۱۴) اصل ۳ قانون اساسی است.

تبصره (۴) ماده (۱۴۶)

در این تبصره تصریح بر رسیدگی صرفاً شکلی دیوان عدالت اداری نسبت به آراء قطعی صادره از سوی کمیسیون تجدیدتظر شده است، حال آنکه طبق اصل ۱۷۳ قانون اساسی دیوان عدالت اداری جهت «رسیدگی به اعتراضات مردم نسبت به واحدهای دولتی» تأسیس شده است و لذا رسیدگی مذکور در این اصل مطلق بوده و شامل رسیدگی ماهوی نیز می‌گردد.

ماده (۱۵۲)

استعمال واژه «آدرس» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن که «نشانه» است، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۱۶۰)

از آنجا که صدر ماده ۲٪ از میزان حقوق ورودی را به عنوان درآمد اختصاصی در اختیار گمرک قرار داده است، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی می‌باشد. بودجه‌نویسی ابزاری است در دست دولت جهت برنامه‌ریزی، هر چند طبق اصل ۵۲ قانون اساسی مجلس می‌تواند برای بودجه‌نویسی ضابطه‌گذاری کند و در نهایت نیز تصویب بودجه در صلاحیت مجلس است؛ لیکن به هر حال باید دولت ابتکار عمل و قدرت برنامه‌ریزی در بودجه‌نویسی را داشته باشد. بر این اساس تعیین درآمدهای اختصاصی و تعیین مبلغ معین از بودجه به یک سازمان و ارگان در قانونی غیر از قانون بودجه سالانه کل کشور از آن جهت که هر یک از این احکام به نحو جزئی و در صورت تعدد تعیین این احکام نیز به نحو کلی نافی صلاحیت برنامه‌ریزی و ابتکار عمل دولت در بودجه‌نویسی است لذا مغایر صلاحیت دولت مندرج در اصل ۵۲ قانون اساسی است.

مواد (۱۶۱) و (۱۶۲)

مواد فوق که اختیار استفاده ۳۰٪ منابع موضوع ماده ۱۶۰ را بدون ضابطه مشخص، به گمرک داده است، مغایر بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی و تبعیض ناروا است.

همچنین عبارت «سایر اموری که موجب ...» واجد ابهام موضوعی و مصداقی

می‌باشد.

ماده (۱۶۳)

این ماده نیز مبنیاً بر ایراد مطرح در ماده (۱۶۰) مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی می‌باشد.

۴- طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳

ایراد بند(۱)

باتوجه به اینکه در مصوبه مجلس به ایراد شورای نگهبان مبنی بر لزوم تأیید مقام معظم رهبری اشاره نشده است، لذا ایراد همچنان باقی است.

ایراد بند(۲)

به موجب بند (۸۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور، دولت موظف است بابت اجرای طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی از محل واگذاری سهام شرکتهای دولتی یا واگذاری آن یا اموال یا از محل وجوه حاصل از فروش آنها و یا از محل صرفه‌جویی حین اجرای بودجه، اقدام نماید. با توجه به پیش‌بینی بار مالی ناشی از اجرای طرح مذکور در سال ۱۳۹۰ و پیش‌بینی آن در بودجه سنواتی ایراد اصل ۷۵ قانون اساسی برطرف شده است.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت

و خطایف اسلامی و ملی خود را انفا و تحت تأثیر بیخ قدرتی واقع شوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون بیخ تلا

خط جلوگیری نمایند و بلا لحاظ ضرورت کشور که گاهی با احکام ثانویه و گاهی به ولایت فقیه ابراشود توجه نمایند

(سخننامه، ج ۲۱، ص ۴۳۳)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تهران - صندوق پستی ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵